

XIII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W SZCZECINIE

LISTA TEMATÓW NA EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

139 TEMATÓW

LITERATURA

1. Koncept w literaturze epok dawnych. Omów różne sposoby przejawiania się konceptu, analizując celowo dobrane utwory z literatury staropolskiej.
2. Przestrzeń tajemnicy w literaturze polskiego romantyzmu. Omów temat, dokonując analizy i interpretacji wybranych utworów dwóch / trzech poetów polskiego romantyzmu.
3. Bohater wobec społeczeństwa w powieści dziewiętnastowiecznej. Omów temat, analizując celowo dobrane powieści XIX wieku.
4. Pozytywizm i nowoczesność –scharakteryzuj problem w oparciu o analizę celowo dobranych tekstów z literatury polskiego pozytywizmu.
5. Kobieta w podróży. Przedstaw temat na podstawie analizy i interpretacji dziewiętnastowiecznych i dwudziestowiecznych relacji podróżniczych.
6. Waganci, „mędrki piśmienne”, przewodnicy narodu i dekadenci. Jak zmienia się wizerunek artysty w literaturze drugiej połowy XIX i początku XX wieku? Omów problem, analizując celowo dobrane utwory reprezentujące różne rodzaje literackie.
7. Dom jako środowisko życia człowieka. Rozważ zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie.
8. Samotność spowodowana odejściem bliskiej osoby. Dokonaj analizy celowo zebranego materiału literackiego z dwóch epok.
9. Staropolskie wzory osobowe. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie.
10. Mit poety przeklętego w świetle życia i twórczości Artura Rimbauda i Rafała Wojaczka. Omów zjawisko, analizując celowo dobrane utwory obu poetów.
11. Motywy z baśni, legend i mitów w twórczości Andrzeja Sapkowskiego. Scharakteryzuj zjawisko intertekstualności, odwołując się do analizy celowo wybranych utworów autora.
12. Poezja spraw ludzkich w twórczości Jana Kochanowskiego. Przedstaw zagadnienie na podstawie analizy wybranych utworów poety.

13. Niepokoje człowieka końca wieku w poezji polskiego modernizmu. Omów zjawisko na podstawie analizy wybranych przykładów.
14. Przeanalizuj problem miejsca eposu w literaturze, porównując romantyczną epopeję z eposami Homera (odwołaj się do konkretnych, literackich przykładów, *Pan Tadeusz*, *Odyseja. Iliada*).
15. Inspiracje romantyczne i ich znaczenie w literaturze późniejszych epok. Omów temat, odwołując się do twórczości wybranego autora lub wybranej epoki.
16. Miasto w literaturze polskiej XIX i XX wieku – przedstaw zagadnienie, analizując wybrane utwory.
17. Powieść poetycka – przedstaw sposoby wykorzystania gatunku, odwołując się do utworów polskiego romantyzmu.
18. Motywy podróży w literaturze XVIII wieku – omów temat, analizując teksty tego okresu.
19. Postaci kobiecej tożsamości: Żmichowska, Orzeszkowa, Nałkowska. Omów problem, odwołując się do analizy utworów wymienionych autorek.
20. Kobieta i mężczyzna. Omów wpływ kobiet na kształtowanie postaw bohaterów wybranych utworów Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego.
21. Kostium, maska, przebranie. Bohaterowie literaccy romantyzmu ukrywający swoją tożsamość. Omów problem, analizując wybrane utwory.
22. Konflikt pokoleń jako motyw literacki. Zaprezentuj zagadnienie na podstawie analizy wybranych przykładów literackich z różnych epok (np. E. Orzeszkowa *"Nad Niemnem"*, W.S. Reymont *"Chłopi"*, S. Mrożek *"Tango"...*).
23. Obraz małżeństwa w literaturze. Scharakteryzuj problem, odwołując się do analizy i interpretacji celowo wybranych przykładów literackich z różnych epok (np. J. Bedier *"Dzieje Tristana i Izoldy"*, W. Szekspir *"Makbet"*, E. Orzeszkowa *"Nad Niemnem"*, W.S. Reymont *"Chłopi"*, S. Mrożek *"Tango"...*).
24. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Omów zagadnienie na podstawie analizy i interpretacji wybranych przykładów (np. Werter, Gustaw z IV cz. *"Dziadów"*, Wokulski ...).
25. Tytuł jako klucz do interpretacji utworu literackiego. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł (np. *"Lalka"* B. Prus, *"Przedwiośnie"* S. Żeromski, *"Inny świat"* G. Herling-Grudziński...).
26. Literackie powroty do motywów mitologicznych i biblijnych. Scharakteryzuj zagadnienie, odwołując się do zinterpretowanych przez siebie utworów literackich z XX wieku (np. utwory Cz. Miłosza, J. Lechonia, Z. Herberta, K.K. Baczyńskiego ...).
27. Określ rolę tradycji antycznej i szekspirowskiej w kształtowaniu i rozwoju polskiego dramatu. Omów problem, analizując celowo dobrane utwory literackie.
28. Różne sposoby funkcjonowania tradycji homeryckiej w literaturze polskiej. Omów na podstawie analizy wybranych przykładów.
29. Twórczość Jana Kochanowskiego w tradycji literackiej późniejszych epok. Zrealizuj temat, analizując celowo dobrane utwory.

30. Dialog twórców literatury z filozofami. Przedstaw problem na podstawie analizy i interpretacji celowo wybranych utworów literatury dawnej i współczesnej.
31. Biografia poety romantycznego jako tworzywo literackie. Omów problem na podstawie analizy celowo wybranych przykładów literackich.
32. Folklor jako inspiracja pisarzy w różnych epokach. Omów zagadnienie, analizując i interpretując celowo dobrane przykłady literackie.
33. Pytanie o funkcję i rolę poety w XIX i XX wieku. Przedstaw różne rozstrzygnięcia tego dylematu, analizując celowo dobrane przykłady z poezji XIX i XX wieku.
34. Odwzorowywanie świata, prowokacja, eksperyment artystyczny. Refleksja na temat najnowszej literatury polskiej na podstawie analizy wybranych utworów (np. O. Tokarczuk, A. Stasiuk, T. Tryzna, P. Huelle...).
35. Komedia w literaturze polskiej. Wskaż największe osiągnięcia tego gatunku i określ pełnione funkcje, analizując celowo dobrany materiał literacki (np. J. U. Niemcewicz *"Powrót pośła"*, A. Fredro *"Śluby panińskie"*, G. Zapolska *"Moralność pani Dulskiej"*...).
36. *Carpe diem* jako życiowe credo pisarzy różnych epok. Zanalizuj zagadnienie, odwołując się do wybranych twórców (np. Horacego, J. Kochanowskiego, J.A. Morsztyna ...)
37. Altruizm, racjonalizm, idealizm ...Jaką postawę wobec życia przyjmują współcześni bohaterowie literaccy? Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
38. Jednostka wobec zbiorowości w ujęciu twórców wybranych epok. Przeanalizuj problem, odwołując się do interpretacji celowo wybranych przykładów (np. twórczość Adama Mickiewicza, E. Orzeszkowej, B. Prusa ...).
39. Na wybranych przykładach literackich przedstaw kreacje bohaterów, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny światowej i próbują odbudować świat wartości.
40. Kamienica jako przestrzeń życia człowieka. Omów występowanie motywu, analizując wybrane przykłady literackie (np. B. Prus *"Lalka"*, G. Zapolska *"Moralność pani Dulskiej"*, Z. Nałkowska *"Granica"*...).
41. Analizując wybrane utwory, scharakteryzuj różne sposoby wykorzystania kategorii czasu w wybranych utworach epickich lub/i dramatycznych różnych epok.
42. Na podstawie analizy wybranych przykładów z różnych epok objaśnij funkcję konwencji onirycznej w kreowaniu świata przedstawionego.
43. Etos inteligenta i jego demaskacja. Przedstaw problem, analizując wybrane przykłady.
44. Postawa franciszkańska w literaturze różnych epok. Scharakteryzuj zagadnienie, analizując dzieła wybranych autorów (np. J. Kasprowicza, L. Staffa, ks. J. Twardowskiego ...).
45. Omów model i rolę rodziny w kształtowaniu postawy młodego człowieka, przywołując utwory literackie z różnych epok (np. H. Balzak *"Ojciec Goriot"*, S. Żeromski *"Przedwiośnie"*, Z. Nałkowska *"Granica"*...).

46. Biblia jako źródło inspiracji pisarzy XX wieku. Omów zagadnienie, odwołując się do analizy wybranych utworów (np. utwory T. Konwickiego, Z. Herberta, Cz. Miłosza ...).
47. Wpływ psychologii na literaturę piękną. Prześledź to zjawisko, analizując kilka XX-wiecznych utworów (np. B. Schulz *"Sklepy cynamonowe"*, Z. Nałkowska *"Granica"*...).
48. Epistolografia jako źródło wiedzy o epoce i życiu wybitnych ludzi. Omów zagadnienie, odwołując się do analizy wybranych przykładów (np. listów J. Sobieskiego, J. Słowackiego, Z. Krasińskiego ...).
49. Portret artysty wyłaniający się z jego pamiętników dzienników lub listów. Przedstaw zagadnienie na podstawie analizy wybranych przykładów (np. S. Żeromskiego, Z. Nałkowskiej, W. Gombrowicza).
50. Los polskiego emigranta. Odwołując się do wybranych utworów, zanalizuj wpływ różnorodnych czynników na życie bohaterów, którzy opuścili ojczyznę.
51. Przedstaw współczesne koncepcje poety i poezji na podstawie analizy wybranych wierszy XX-wiecznego twórcy (np. Cz. Miłosza, W. Szymborskiej, E. Stachury, J. Kofty ...).
52. Kondycja człowieka w tekstach współczesnych myślicieli. Scharakteryzuj poglądy na ten temat, analizując celowo dobrane współczesne teksty literackie i filozoficzne (np. Z. Herbert, L. Kołakowski, J. Tischner).
53. Byron – geniusz, romantyk, poeta przeklęty. Omów zjawisko, analizując celowo dobrane teksty autora.
54. Poezja żydowska. Scharakteryzuj nurt, analizując celowo dobrane utwory z XIX i XX wieku.
55. Dowcip w literaturze współczesnej. Omów zjawisko, analizując celowo dobrane teksty literackie.
56. Barokowa literatura mistyczna – scharakteryzuj zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów epoki.
57. Na podstawie analizy utworów literackich wybranej epoki / wybranych epok/ scharakteryzuj miejsce codzienności w życiu bohaterów literackich.
58. Między formą pojemną a sytuacją liryczną. Gatunki i konwencje w poezji polskiej XX wieku. Analizując celowo dobrane utwory, scharakteryzuj wybrane gatunki i konwencje literatury XX w.
59. Odbiorca w utworze literackim (Co utwór literacki „robi” z czytelnikiem? Jak steruje reakcjami czytelnicznymi?). Omów zagadnienie, analizując stosowny materiał literacki.
60. Na wybranych przykładach przedstaw motyw arkadii w literaturze staropolskiej i XX-wiecznej (np. utwory J. Kochanowskiego, M. Reja, Cz. Miłosza, K. K. Baczyńskiego ...).
61. Literatura faktu. Dokonaj analizy i interpretacji tego zjawiska kulturowego XX wieku na wybranych przykładach.
62. Twój region w polskiej geografii życia literackiego i kulturalnego (zjawiska, grupy, postaci). Przywołaj wybrane przykłady, poddaj analizie i uzasadnij wybór.
63. Motyw kota w literaturze. Określ sposoby i funkcje wprowadzenia motywu, odwołując się do analizy i interpretacji utworów prozatorskich i poetyckich.

64. Miłość, która prowadzi do przekraczania granic moralnych. Omów zagadnienie, odwołując się do analizy i interpretacji utworów powstałych po 1945 roku oraz z dwóch innych epok literackich.
65. Nikodem Dyżma w literaturze różnych epok. Przeanalizuj sposoby tworzenia wizerunku karierowicza, analizując i interpretując utwory pochodzące z trzech/czterech epok literackich.
66. Obraz Niemca w literaturze polskiej. Zanalizuj sposób kreacji bohatera narodowości niemieckiej, przywołując utwory pochodzące z trzech epok literackich.
67. *Szukanie ojczyzny* w eseju, poezji i prozie Czesława Miłosza. Omów problem, odwołując się do analizy i interpretacji wybranych utworów noblisty.
68. Polowanie jako motyw literacki. Zanalizuj sposób ujęcia oraz funkcje wprowadzenia motywu w utworach pochodzących z różnych epok.
69. Proza i poezja kobieca. Czy można wyodrębnić taki typ literatury? Uzasadnij stanowisko, opierając się na analizie i interpretacji utworów artystek z dwóch epok literackich.
70. Obraz Szczecina utrwalaony w poezji i prozie. Dokonaj analizy i interpretacji tekstów powstałych po 1945 roku.
71. Artystyczne testamenty. Omów funkcje motywów pożegnania, analizując utwory literatury polskiej i europejskiej.
72. Określ funkcję tradycji barokowej oraz estetyki brzydoty w twórczości Stanisława Grochowiaka.
73. Obraz współczesnej Polski w dramacie. Przeanalizuj wybrane dramaty pisarzy współczesnych i określ sposób prezentacji Polski oraz stosunek, jaki do niej mają współcześni twórcy.
74. Symbolika żywiołów. Interpretując wybrane teksty poetyckie, zwróć uwagę na wieloznaczność tych samych elementów natury.
75. Znaczenie przestrzeni sakralnej w życiu bohaterów literackich. Zanalizuj artystyczne sposoby jej kreowania w celowo wybranych utworach.
76. Karnawalizacja świata w literaturze. Omów zjawisko i określ jego funkcję, analizując utwory powstałe do końca XVII wieku.
77. Monolog wewnętrzny w kreacji bohatera literackiego. Omów jego rolę, analizując wybrane przykłady z literatury różnych epok.
78. Pesymistyczna wizja świata absurdalnego w prozie i dramacie XX wieku. Przedstaw analizę wybranych utworów z literatury polskiej i obcej.
79. Muzyka w literaturze –omów temat, analizując celowo dobrane teksty z trzech różnych epok.
80. Ryszard Kapuściński –mistrz reportażu. Omów specyfikę jego pisarskiego warsztatu, analizując wybrane reportaże.
81. Modele rodziny w literaturze polskiej. Przedstaw zagadnienie na przykładzie celowo dobranych tekstów z XIX, XX i XXI wieku.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

82. Dialog literatury z fotografią –przywołania, aluzje, użycia. Omów problem na podstawie analizy i interpretacji dzieł z XX i XXI wieku.
83. Groteska w różnych przestrzeniach kultury polskiej XX wieku. Przedstaw zjawisko, analizując wybrane teksty (literackie, filmowe, malarskie).
84. Muzyka klasyczna w literaturze. Omów związki literatury i muzyki klasycznej w oparciu o analizę wybranych dzieł.
85. Bezimienne mogiły Polaków w literaturze i sztuce różnych epok. Omów, analizując zgromadzone przykłady z różnych epok.
86. Italia w literaturze i sztuce. Scharakteryzuj występowanie motywu, odwołując się do analizy wybranych przykładów.
87. Muzyka jako interpretator literatury i fabuły (np. filmowej lub teatralnej). Omów zjawisko, analizując celowo dobrane teksty kultury.
88. Odwołując się do własnej analizy, scharakteryzuj sposób, w jaki literatura XX w. komentuje dzieła sztuki (na wybranych przykładach).
89. Współczesne wersje motywu Madonny w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
90. Analizując celowo wybrane przykłady, scharakteryzuj rolę inspiracji biblijnych we współczesnej literaturze i filmie.
91. Współczesne interpretacje sceniczne dramatów romantycznych. Zanalizuj wybrane spektakle teatru żywego planu lub telewizyjnego w konfrontacji z tekstem literackim.
92. Kicz uwodzi. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych przykładów literackich i kulturowych (plastycznych, muzycznych itp.).
93. Estetyka kiczu w kulturze masowej. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych tekstów literackich oraz reprezentujących inne dziedziny sztuki.
94. Motyw *gloria victis* w sztuce XIX i XX wieku. Ukaż sposób funkcjonowania tego motywu w literaturze, malarstwie i muzyce (np. obrazy Gierymskiego, utwory Pendereckiego ...).
95. Taniec jako ważny symbol w polskiej sztuce. Omów jego znaczenie, odwołując się do analizy przykładów malarskich i literackich z różnych epok (np. J. Malczewski *"Melancholia"*, *"Błędne koło"*, A. Mickiewicz *"Pan Tadeusz"* ...).
96. Kino i literatura w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania egzystencjalne i metafizyczne. Omów problem, analizując celowo wybrane przykłady.
97. Mistrz i uczeń. Omów zagadnienie, odwołując się do analizy różnych tekstów literatury i sztuki.
98. Orient w literaturze i sztuce. Przeprowadź analizę porównawczą wybranych dzieł.
99. Teatr Kantora – fenomen kultury XX wieku. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane teksty kultury.
100. Alegoria w literaturze i kulturze staropolskiej i obcej okresu średniowiecza, renesansu i baroku. Omów zjawisko, analizując celowo dobrane teksty literackie.

101. Twórczość Stanisława Wyspiańskiego inspiracją dla poszukiwań artystycznych w teatrze polskim XX wieku. Przedstaw zagadnienie, analizując celowo dobrany materiał egzemplifikacyjny.
102. Obrazy ludzi pracujących w literaturze i sztuce. Scharakteryzuj motyw, analizując wybrane teksty literackie i kulturowe.
103. Motyw obcego w literaturze i sztuce. Omów na celowo wybranych przykładach z różnych epok.
104. Funkcje i symbolika koloru w literaturze i filmie. Dokonaj analizy celowo wybranych dzieł sztuki.
105. Egzystencjalizm w literaturze i sztuce. Omów, analizując wybrane teksty kultury.
106. Portret mężczyzny w literaturze i malarstwie XIX wieku. Analizując wybrane dzieła, przedstaw wizerunki mężczyzny utrwalone w literaturze i sztukach plastycznych. Uwzględnij kontekst kulturowy.
107. Jak literatura inspirowała kompozytorów do tworzenia muzyki programowej i współdziałającej z tekstem? Omów zjawisko, analizując celowo dobrany materiał egzemplifikacyjny.
108. Uprzedmiotowanie człowieka jako problem w literaturze i sztuce (np. T. Kantor, A. Wróblewski, T. Różewicz). Omów i zinterpretuj zjawisko na wybranych przykładach.
109. Artystyczne interpretacje historii w literaturze i malarstwie (np. H. Sienkiewicz i J. Matejko). Analiza porównawcza dzieł.
110. Współczesne interpretacje sceniczne dramatów powstałych przed rokiem 1918. Zanalizuj celowo wybrane spektakle teatru żywego planu i/lub telewizyjnego oraz ich literackie pierwowzory.
111. Motyw szaleńca w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw sposoby kreowania postaci i określ ich funkcjonalność.

JĘZYK

112. Kalambur, gra słów w reklamie. Analizując wybrane reklamy, omów wskazane zagadnienie.
113. Przenikanie nazw własnych do wyrazów pospolitych. Przedstaw zjawisko na podstawie analizy zebranego materiału językowego.
114. Kobieta kreowana w języku współczesnej prasy. Omów zjawisko na podstawie analizy zgromadzonego materiału językowego.
115. Zmiany znaczeniowe w języku. Scharakteryzuj istotę zjawiska, analizując celowo dobrany materiał egzemplifikacyjny.
116. Językowe środki kształtowania wypowiedzi w literaturze współczesnej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
117. Formy korespondencji dawniej i dziś. Analizując zgromadzony materiał, scharakteryzuj język listów wybranego okresu, twórcy itp.
118. Czy istnieje język / socjolekt prawniczy? Omów problem, analizując zgromadzony materiał językowy
119. Dowcip językowy jako materia literacka. Omów zagadnienie, analizując język kilku utworów literackich.

120. Tak mówią bohaterowie literaccy. Omów język wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
121. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.
122. Analizując język lidera/liderów partii, scharakteryzuj współczesny język polityki.
123. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i ich funkcje na przykładzie literatury współczesnej.
124. Jak twórczo wykorzystać język mówiony w literaturze współczesnej? Omów na celowo dobranych przykładach.
125. Funkcje stylizacji modlitewnej w literaturze różnych epok. Omów na przykładach.
126. O sztuce przemawiania. Omów zagadnienie na przykładach wybranych tekstów literackich pochodzących z renesansu, baroku, oświecenia.
127. Język publicystyki. Omów różne odmiany stylu publicystycznego (na konkretnych przykładach).
128. Staropolska frazeologia żywa do dziś. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
129. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Zanalizuj zjawisko na przykładzie współczesnych tekstów.
130. Perswazyjne funkcje języka na przykładach tekstów propagandowych. Zanalizuj celowo dobrane przykłady.
131. Dokonując analizy języka różnych reklam, wyjaśnij, jaki obraz świata one kreują.
132. Na podstawie analizy konkretnych przykładów omów pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu.
133. Etykieta językowa różnych czasów i środowisk. Zanalizuj wybrane przykłady literackie (i inne).
134. Słowo w służbie reklamy. Zanalizuj jego funkcje, odwołując się do kilku wybranych przykładów reklamy telewizyjnej, prasowej, radiowej.
135. Eksperymenty językowe w utworach poetów XX-lecia międzywojennego. Zaprezentuj zagadnienie na wybranych przykładach (np. poezja B. Jasieńskiego, J. Przybosa, B. Leśmiana ...).
136. Wpływ środków masowego przekazu na polską literaturę współczesną. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych przykładów (np. dramaty T. Różewicza, S. Mrożka, poezja M. Białoszewskiego ...).
137. Język prasy młodzieżowej. Dokonaj analizy jego poprawności na przykładach z wybranych czasopism.
138. Język polski w kontakcie z innymi językami. Analizując celowo dobrany materiał językowy, omów wpływ dwóch, trzech języków na polszczyznę wybranego okresu.
139. Frazeologizmy we współczesnej liryce. Zaprezentuj zagadnienie na wybranych przykładach.